

енергозберігаючих технологій, розвиток інфраструктури туризму, будівництво житла.

Фінансування реального сектору вітчизняної економіки через надійні фінансові інструменти має бути головним пріоритетом під час інвестування коштів страхових компаній.

За умови запровадження накопичувальної системи державного пенсійного страхування значний обсяг пенсійних активів, за оцінками спеціалістів, буде спрямований на розвиток вітчизняної економіки. Страхові компанії вже сьогодні повинні розпочати процес генерування відповідних фінансових інструментів.

Список літератури

1. *Залєтов О. М.* Страховий ринок потребує структурних реформ / Олександр Миколайович Залєтов // Страхова справа. — 2010. — № 1. — С. 10—13.
2. *Козоріз Г. Г.* Проблеми розвитку страхового ринку в Україні / Григорій Георгійович Козоріз // Регіональна економіка. — 2008. — № 2. — С. 182—191.
3. *Ткаченко Н. В.* Фінансова стійкість страхових компаній в умовах глобалізації/ Наталія Володимирівна Ткаченко // Фінанси України. — 2010. — № 3. — С. 82—91.
4. Підсумки діяльності страхових компаній за 2010 рік [Електронний ресурс] / Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг. — Режим доступу до журн. : http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/sk__2010.pdf

УДК 336.7

Д. В. Кузьменко,

здобувач кафедри менеджменту банківської діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЇ БАНКІВ НА РИНКУ ПОЗИЧКОВОГО КАПІТАЛУ УКРАЇНИ В ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Невпинна глобалізація економічних відносин, загострення конкурентної боротьби між різноманітними економічними агентами, нарощування об'єктивних протиріч у розвитку окремих країн та регіонів обумовлюють необхідність актуалізації існуючих підходів до фінансового забезпечення інвестиційного проце-

су. Світова економічна криза 2008—2009 рр. виявила значні диспропорції у розвитку фінансових систем більшості розвинених країн, а також недостатню ефективність методів управління фінансовими інститутами на сучасному етапі.

Історично банківські установи є стрижневим елементом інституційної структури фінансової системи України, а ринок позичкового капіталу — потужним механізмом трансформації заощаджень у інвестиційні ресурси. Так, станом на початок 2011 року кредити надані резидентам банківськими установами склали 732,8 млрд грн [1], тоді як, для порівняння, випуск облігацій підприємств склав лише 9,4 млрд грн, облігацій внутрішньої державної позики — 70,0 млрд грн, а органи місцевого самоврядування взагалі не випускали боргових цінних паперів [2].

Разом з тим, як показав досвід 2008 року, майже необмежена кредитна експансія банківських установ потенційно може розглядатися як один із вагомих факторів дестабілізації банківської системи та економічної ситуації в країні. Зокрема, неефективна система управління кредитними операціями є чи не одним із найголовніших факторів збитковості банківської системи України. За даними Асоціації українських банків, фінансовий результат банківської системи за 5 місяців поточного року склав –640,5 млн грн аналогічний показник за 2010 рік –9844,7 млн грн [3]. За оцінками Національного банку України частка простроченої заборгованості за кредитами в Україні в травні 2011 року скоротилася на 0,08 процентного пункту — до 10,99 % (на початок 2011 року — 11,24 %) загальної суми виданих кредитів.

На наш погляд, існуючі проблеми в банківській системі України безпосередньо закладені в помилковій стратегії поведінки учасників ринку позичкового капіталу у 2005—2008 рр. і полягають в наступному:

- загострення конкуренції на ринку позичкового капіталу в поєднанні з високою прибутковістю цього виду фінансових послуг обумовили орієнтацію більшості банківських установ на використання своєрідних методів конкурентної боротьби у вигляді максимального спрощення процедури видачі кредитів, яке розглядалося як певна «компенсація» за високу вартість ресурсів для позичальника;

- намагання максимально наростити власний кредитно-інвестиційний портфель визначили ігнорування банками положень існуючих методик визначення кредитоспроможності позичальника та управління банківськими ризиками, а «м'які» пропозиції кредитних послуг з боку кредитних спілок та ломбардів тільки посилили вказані тенденції;

—кредитна експансія банків цілеспрямовано підтримувалася державою, оскільки забезпечувала певну «ілюзію» зростання добробуту для людей з доходами нижче середнього рівня. Окрім того, українське суспільство з часу розбудови ринкових відносин не виробило достатніх інституційних правил та норм, які б забезпечували раціональну поведінку позичальників;

—невисока частка заробітної плати в структурі валового внутрішнього продукту України, випередження темпів приросту кредитів над показниками зростання ефективності праці чинили негативний вплив з боку ринку позичкового капіталу на макроекономічні тенденції.

Кумулятивний результат дії виділених вище факторів — не тільки погіршення фінансового становища банківської системи, але і зростання соціального напруження у суспільстві, зростання недовіри з боку населення до банків та інших фінансових інститутів, нарешті — колосальні бюджетні витрати для підтримки окремих банківських установ з метою недопущення паніки серед вкладників.

У 2011 році кредитний сегмент банківських послуг почав поступово відновлюватися — якщо у 2010 році в окремі місяці спостерігався від’ємний приріст у порівнянні з аналогічним періодом 2009 року, то зараз існує чітка тенденція до зростання на рівні 3—9 % [3]. У тім, стратегія розвитку є набагато обережнішою — банківські установи жорстко підходять до питання кредитоспроможності та намагаються сконцентрувати зусилля на окремих сегментах ринку. Зокрема, якщо розглядати кредити надані домашнім господарствам привертає певне зростання протягом перших 5-ти місяців поточного року споживчих кредитів (на +2,4 %), та одночасне зниження величини кредитів на придбання, будівництво і реконструкцію нерухомості (–4,8 %). У той же час, в структурі кредитів нефінансовим корпораціям незначно за строками, незначно, але все ж зросла частка кредитів виданих на строк більше 5 років (+0,3 % у порівнянні з січнем 2011 року).

У підсумку можна прогнозувати, що поступовість та виваженість у кредитній політиці комерційних банків України збережеться в короткостроковій перспективі. А визначальним фактором зміни цієї стратегії буде упорядкування на рівні нормативно-правового забезпечення відносин між боржником та кредитором, покращення економічної культури українського суспільства, вирішення проблеми «поганих» активів у фінансовій системі України.

Список літератури

1. Бюлетень Національного банку України (електронне видання) — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Statist/electronic_bulletin/2009/el_bul_042009.pdf.
2. Аналітика [Електронний ресурс] // Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку [сайт] ДКЦПФР. — Режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua>.
3. Показники діяльності банків [Електронний ресурс] // Асоціація українських банків [сайт] АУБ. — Режим доступу: <http://www.aub.com.ua>.

УДК 336.645.1

Д. О. Кузяк,
аспірант кафедри банківських інвестицій,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ПРОЕКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА ІНВЕСТИЦІЙ НА РИНКАХ, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ

В класичній літературі зв'язок між фінансами і зростанням виражається через накопичення капіталу або кількісною характеристикою: економічне зростання — це результат зростання інновацій, людського і виробничого капіталу. З плином часу поступове накопичення капіталу призводить до прискорення економічного зростання.

Однак Шумпетер [1] висловив думку, що такий погляд ігнорує дуже важливий елемент. На його думку, фінанси (капітал) стимулюють розвиток не через створення більшої кількості заощаджень, і як наслідок збільшення розміру капіталу, а скоріше через краще розміщення заощаджень і стимулювання технологічних інновацій, тобто покращення продуктивності праці, або якості капіталу.

Неабияку роль у цьому відіграють фінансові ринки. По-перше, добре розвинуті ринки покращують розміщення ресурсів і роблять доступ до капіталу для підприємців простішим, а це знижує їхні фінансові обмеження і фінансові затрати. По-друге, фінансові ринки відіграють значну роль у корпоративному управлінні через взаємодію з агентськими затратами і інформаційною асиметрією [2]. По-третє, ринки роблять можливим структурування